

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U003649

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 20-12-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пазюк Наталія Василівна

2. Nataliya Paziuk

Кваліфікація: 201

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0007-8125-9493

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 201

Назва наукової спеціальності: Агрономія

Галузь / галузі знань: аграрні науки та продовольство

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Агрономія

Дата захисту: 19-12-2024

Спеціальність за освітою: Агрономія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 7219

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут зернових культур"
Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00496662

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, буд. 14, Дніпро, Дніпровський р-н., 49027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут зернових культур"
Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00496662

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, буд. 14, Дніпро, Дніпровський р-н., 49027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 68.35.29, 68.35.03

Тема дисертації:

1. Селекція ліній зародкової плазми BSSS при створенні гібридів кукурудзи, адаптованих до умов Північного Степу України
2. Selection of BSSS germplasm lines for the development of maize hybrids adapted to the conditions of the Northern Steppe of Ukraine

Реферат:

1. У дисертаційній роботі узагальнені теоретичні і практичні дослідження вихідного матеріалу кукурудзи зародкової плазми BSSS за основними селекційними ознаками, в результаті виділені нові самозапилені лінії кукурудзи, які використані для створення середньоранніх і середньостиглих гібридів, адаптованих до умов Північного Степу України. Актуальність роботи полягає в необхідності розширення генетичного різноманіття самозапилених ліній кукурудзи гетерозисної групи BSSS, однієї з основних у сучасній селекції, з метою створення нових високопродуктивних гібридів, адаптованих до умов Північного Степу України. Актуальними є вивчення і підбір сучасних гібридів з метою встановлення їх адаптивних властивостей у конкретних природно-кліматичних умовах, що є важливим фактором повноцінного використання генетичного

потенціалу і підвищення врожайності зерна кукурудзи. Екологічна пластичність відображає здатність гібрида ефективно використовувати сприятливі фактори навколишнього середовища для стабільного формування високого рівня урожайності. Особливо велике значення питання адаптивності має сьогодні, коли клімат стрімко змінюється, спричиняючи зниження вологозабезпечення у регіонах, які раніше були сприятливими для землеробства. Для вирощування стабільних урожаїв зерна кукурудзи великого значення набувають сучасні гібриди, які здатні в певних умовах забезпечувати високий і стабільний рівень урожайності за низьких показників збиральної вологості зерна. Наукова новизна досліджень зумовлена тим, що в умовах Північного Степу України вперше за єдиною схемою досліджено морфобіологічні та господарські показники базових інбредних ліній кукурудзи зародкової плазми BSSS і гібридів, створених за їх участю. Визначено адаптивні властивості досліджуваних зразків за різними морфобіологічними ознаками. Виділено самозапилені лінії кукурудзи, які за два роки досліджень за різних агротехнічних умов характеризувалися стабільними значеннями ознаки «врожайність зерна»: СДМ15, СДМ2А, СДМ96 і МС2439, і СДМ84-35 та представляли цінність при створенні посухостійких гібридів. За комплексом селекційних ознак виділені кращі інбредні лінії зародкової плазми BSSS, які рекомендовані до включення в селекційний процес для одержання, адаптованих до умов Степу України, середньоранніх і середньостиглих гібридів, толерантних до загущення посівів, зі стабільною врожайністю. За участю автора створено гібриди кукурудзи, які занесено до «Державного реєстру сортів рослин придатних для поширення в Україні». ДМС Таргет і ДМС Траян, які відносяться до середньостиглої групи, мають високу врожайність зерна й добре адаптовані до несприятливих умов вирощування.

2. The dissertation summarises the theoretical and practical studies of the maize source material of BSSS germplasm on the main breeding traits, which resulted in the selection of new self-pollinated maize lines for the development of mid-early and mid-ripening hybrids adapted to the conditions of the Northern Steppe of Ukraine. The relevance of the work is determined by the importance of expanding the genetic diversity of self-pollinated maize lines of the BSSS heterotic group in order to develop new high-performance hybrids adapted to the conditions of the Northern Steppe of Ukraine. Therefore, the study and selection of modern hybrids for determining their adaptive properties in specific natural and climatic conditions are relevant to fulfil their genetic potential and increase maize grain yields. Ecological plasticity is the ability of a hybrid to effectively use favourable environmental factors in order to achieve a stable high yields. Nowadays, the issue of adaptability is of special significance, as the climate is changing rapidly, worsening the water supply in regions that were previously favourable for agriculture. Modern maize hybrids are becoming increasingly important, as they are able to provide high and stable yields with low grain moisture under certain growing conditions. The scientific novelty of the research lies in the fact that for the first time morphobiological and economic characteristics of the basic inbred maize lines of BSSS germplasm and hybrids developed on their basis were studied according to a unified scheme in the conditions of the Northern Steppe of Ukraine. The adaptive properties of the studied samples were determined by various morphobiological traits. During two years of research, self-pollinated maize lines SDM15, SDM2A, SDM96 and MS2439, and SDM84-35, which were characterised by stable values of the trait 'grain yield' under different agronomic conditions, and, therefore, are valuable for the development of drought-tolerant hybrids, were identified. The best inbred lines of BSSS germplasm were selected based on a set of breeding traits. To obtain mid-early and mid-ripening hybrids with stable yields, which are tolerant to thickening of crops and adapted to the conditions of the Steppe of Ukraine, these lines are recommended to be included in the breeding process. With the participation of the author, corn hybrids were created, which were entered into the "State Register of Plant Varieties Suitable for Distribution in Ukraine". DMS Target and DMS Trayan, which belong to the medium-ripening group, have a high grain yield and are well adapted to adverse growing conditions.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Пазюк Н. В. Оцінка самозапилених ліній кукурудзи зародкової плазми BSSS за селекційними ознаками в умовах Північного Степу України Зернові культури. Дніпро, 2023. Т. 7. № 2. С. 242–250 DOI: <https://doi.org/10.31867/2523-4544/0283>.
- Дзюбецький Б. В., Пазюк Н. В. Особливості прояву елементів продуктивності самозапилених ліній кукурудзи зародкової плазми BSSS за впливу густоти стеблостою рослин і погодних умов проведення досліджень. Вісник Уманського національного університету садівництва. Умань, 2024. №1. С. 18–23. DOI: <https://doi.org/10.32782/2310-0478-2024-1-18-23>.
- Дзюбецький Б. В., Пазюк Н. В. Комбінаційна здатність самозапилених ліній кукурудзи зародкової плазми BSSS стосовно врожайності зерна в умовах Північного Степу України. Зернові культури. Дніпро, 2024. Т. 8. № 1. С. 5–10. DOI: <https://doi.org/10.31867/2523-4544/0305>
- 4. Пазюк Н. В. Селекція ліній зародкової плазми BSSS при створенні гібридів кукурудзи ФАО 250–350 адаптованих до умов Північного Степу України. Роль науково-технічного забезпечення розвитку агропромислового комплексу в сучасних ринкових умовах: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 25 лют. 2021 р.). Дніпро, 2021. С. 71–72.
- 5. Пазюк Н. В. Селекція ліній зародкової плазми BSSS при створенні гібридів кукурудза ФАО 250–350 адаптованих до умов Північного Степу України. Вклад наукових інвестицій у розвиток агропромислового комплексу в умовах обмеженого ресурсного забезпечення та флуктуації клімату: матеріали Міжн. наук.-практ. конф. молод. учених і спеціалістів (м. Дніпро, 16–17 березня 2023 р.). Дніпро, 2023. С. 57–58.
- 6. Пазюк Н. В. Врожайність самозапилених ліній кукурудзи зародкової плазми BSSS ФАО 250–350 при різних густотах посіву в умовах Північного Степу України. Зернова галузь – проблеми та перспективи технологічного забезпечення: матеріали Міжн. наук.-практ. конф. молод. учених і спеціалістів (м. Дніпро, 12–13 жовтня, 2023 р.). Дніпро 2023. С. 35–36.
- 7. А. с. № 231454. Гібрид кукурудзи звичайної ДМС Таргет. Науково-виробниче фермерське господарство «КОМПАНІЯ МАЇС». (Україна). № 22009025; заявлено 31.01.2022; опубліковано в Бюлетені «Охорона прав на сорти рослин» офіційне видання. № 10. 2024. Міністерство аграрної політики і продовольства України.
- 8. А. с. № 231453. Гібрид кукурудзи звичайної ДМС Траян. Науково-виробниче фермерське господарство «КОМПАНІЯ МАЇС». (Україна). № 2209024; заявлено 31.01.2022; опубліковано в Бюлетені «Охорона прав на сорти рослин» офіційне видання. № 10. 2024. Міністерство аграрної політики і продовольства України.

Наукова (науково-технічна) продукція: сорти рослин

Соціально-економічна спрямованість: збільшення обсягів виробництва

Охоронні документи на ОПВ:

Сорти рослин, породи тварин

- А. с. № 231454. Гібрид кукурудзи звичайної ДМС Таргет. Науково-виробниче фермерське господарство «КОМПАНІЯ МАЇС». (Україна). № 22009025; заявлено 31.01.2022; опубліковано в Бюлетені «Охорона прав на сорти рослин» офіційне видання. № 10. 2024. Міністерство аграрної політики і продовольства України. А. с. № 231453. Гібрид кукурудзи звичайної ДМС Траян. Науково-виробниче фермерське господарство «КОМПАНІЯ МАЇС». (Україна). № 2209024; заявлено 31.01.2022; опубліковано в Бюлетені

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0116U001238 0121U108630

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дзюбецький Борис Володимирович

2. Borys Dzubetskiy

Кваліфікація: д.с.-г.н., професор, академік, 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2955-232X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут зернових культур"

Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00496662

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, буд. 14, Дніпро, Дніпровський р-н., 49027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Базалій Валерій Васильович

2. Valeriy V. Bazaliy

Кваліфікація: д.с.-г.н., професор, 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0581-7242

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Херсонський державний аграрно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493020

Місцезнаходження: вул. Стрітенська, буд. 23, Херсон, 73006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кузьмишина Наталія Василівна
2. Nataliia V. Kuz'myshyna

Кваліфікація: к. с.-г. н., с.н.с., 06.01.05**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-8046-1760**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук України**Код за ЄДРПОУ:** 00497176**Місцезнаходження:** проспект Московський, буд. 142, Харків, Харківський р-н., 61060, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Національна академія аграрних наук України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Боденко Наталія Анатоліївна
2. Natalia A. Bodenko

Кваліфікація: к. с.-г. н., с.н.с., 06.01.05**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-5881-4440**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Державна установа "Інститут зернових культур" Національної академії аграрних наук України**Код за ЄДРПОУ:** 00496662**Місцезнаходження:** вул. Володимира Вернадського, буд. 14, Дніпро, Дніпровський р-н., 49027, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Національна академія аграрних наук України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Гайдаш Олександр Леонідович
2. Oleksandr Haydash

Кваліфікація: к. с.-г. н., 06.01.05**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-6736-0367**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Державна установа "Інститут зернових культур" Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00496662

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, буд. 14, Дніпро, Дніпровський р-н., 49027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Кирпа Микола Якович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Кирпа Микола Якович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Маршалкіна Тетяна Вікторівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна